

KIRUNA

Information

Översiktsplan 2018 på gång
Var med och påverka!

Matematiklyftet
– ett lyft för skolan

Skippa tomgångs-
körningen i vinter

*Amanda och Vega spelar
sällskapsspel på Lombolo
förskola.*

"How to get awesome
new friends in Kiruna"

Mötet mellan unga och gamla piggar upp

Ett hållbart samhälle skapas tillsammans • Så sorterar du julens avfall

En viktig plan för kommunen

Just nu pågår ett intensivt arbete med den nya översiktsplanen för vår kommun. Planen ska i stora drag visa vilka områden som är lämpliga för olika ändamål, till exempel var bostäder, service, näringsliv och kommunikationer ska utvecklas. Översiktsplanen är ett viktigt dokument för alla oss som bor här. Den kommer att finnas utställd i stadshuset och på biblioteken i kommunen. Passa på att titta igenom den och se hur just din bygd påverkas. Du kan också lämna in förslag på hur du vill ha det.

Visste du förresten att det är tillåtet att köra skoter på vissa gator i Kiruna? Beslutet togs efter att nästan trehundra personer svarat på en enkät om hur de har upplevt försöket. Hela 91 procent ville ha fortsatt skoterkörning på vissa allmänna gator. Försöksperioden fortsätter därför nu i två år.

I det här numret berättar vi också om den moderna tekniken på vård- och omsorgsboendet Movägen, om hur det är att bo där och vilka projekt som pågår. Det är roligt att höra att de boende trivs bra och att allt funkar som det ska. Än trevligare är att läsa om hur de gamla från Movägen och förskolebarn möts, pysslar och sjunger tillsammans. Ett fint projekt!

I mitten av november invigdes den nya lekplatsen i Vittangi med leksugna barn och gott fika. Lekplatsen i Vittangi är en del i ett program där Kiruna kommun ser över alla lekplatser. Se de glada bilderna på sidan 6-7.

Om några dagar är det jul och förmodligen är förberedelserna i full gång för de allra flesta. Tekniska Verken tipsar om hur du ska sortera ditt skräp och matavfall.

Hoppas att ni alla får en riktigt God jul och ett Gott nytt år! Vi ses igen i februari!

Peter Niemi

Peter Niemi
Kommunchef, Kiruna kommun

Följ Kiruna kommun på Instagram och Facebook.

KIRUNA information ges ut av Kiruna kommun och delas ut till alla hushåll i kommunen.

Ansvarig utgivare: Peter Niemi

Redaktör: Ulrika Isaksson

Kontakta redaktionen:

E-post: ulrika.isaksson@kiruna.se

Telefon: 0980-708 23 | **Växel:** 0980-70 000

Besöksadress: Kiruna stadshus,

Hjalmar Lundbohmsvägen 31.

Postadress: Kiruna kommun, 981 85 Kiruna.

Redaktion: Ulrika Isaksson, Anne-Sofie Koivisto,

Nina Stålnacke, Heléna Söderlund, Lisbeth

Pekkari, Kiruna kommun, Stina Johansson,

Tekniska Verken, Emma Wodén, Kirunabostäder,

Petra Sternlund, Krauz & Co. reklambyrå

Grafisk produktion: Krauz & Co. reklambyrå

Omslagsbilden till Kiruna Information

nr 6/2017 är tagen av Petra Sternlund.

KIRUNA
Information

Ur innehållet nr 6/2017

Ny översiktsplan gå gång
Var med och påverka..... **sid 3-5**

Full fart när ny lekplats i Vittangi
invigdes..... **sid 6-7**

Matematiklyftet i förskolan
– ett lyft..... **sid 8**

Satsning på specialpedagogik
..... **sid 10**

Gatuskyltar på plats i nya
Kiruna..... **sid 9**

Tema vård och omsorgsboendet
Movägen..... **sid 12-16**

Individens behov i
centrum..... **sid 17**

Renovering klar av Tallplan 1-4
..... **sid 18-19**

Skotertrafik på väg..... **sid 20**

Kulturdagen – en succé ... **sid 21**

Tillsammans gör vi skillnad
Sortera rätt..... **sid 22-23**

Det nya stadsnätet växer... **sid 24**

How to make awesome new
friends in Kiruna..... **sid 25**

Skippa tomgångskörningen
i vinter..... **sid 26**

Karta skidspår i Kiruna C... **sid 27**

Högalidskolan firade
50-årsjubileum **sista sidan!**

Så sorterar du
julens avfall.
Läs mer på sidan 23

Vid vägen till parabolantennen "Örat" finns förslag för framtida begravningsplats och krematorium. I Abisko finns förslag på alternativa start- och landningsplatser för helikopter.

Vad händer där du bor? Det finns möjlighet att påverka planeringen – vi vill höra vad du tycker!

Ta chansen att påverka!

>>

Therese Olsson, Mary Rosenfors och Sara Aspvik Thelin arbetar med att planera hur Kiruna kommun ska utvecklas.

>> Abisko, Jukkasjärvi eller Parakka

Hur utvecklas ditt område?

Text: Lisbeth Pekkari och Sara Aspvik Thelin | Foto: Ulrika Isaksson

HÄR KAN DU
LÄSA MER OM
ÖVERSIKTS-
PLANEN:

[www.kiruna.se/
Kommun/
Kommun-politik/](http://www.kiruna.se/Kommun/Kommun-politik/)

Den intensiva planeringen, som startade 2016, kommer att sammanfattas i en så kallad översiktsplan – ett handlingsprogram som varje kommun måste ha. Den ger vägledning för beslut om hur mark- och vattenområden och den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras. Planen används bland annat som underlag vid detaljplanering och bygglovsprövning.

– Den ska i stora drag visa vilka områden som är lämpliga för olika ändamål. I planförslaget lyfter vi till exempel utvecklingsområden för bebyggelse i Abisko, men också utvecklingsmöjligheter kring Jukkasjärvi och möjliggörande av mindre turistiska verksamheter utan krav på detaljplan, säger Sara Aspvik Thelin, översiktsplanerare vid tillväxtavdelningen.

Förslaget till översiktsplan är uppdelat i två delar och en karta som visar mark- och vattenanvändningen i kommunen. Den första delen beskriver nuläge och strategiska utvecklingsriktningar för bostäder och service, näringsliv, kommunikationer med mera. I den andra delen har kommunen delats in i tio bygder för att bland annat tydliggöra vilka serviceorter som finns.

Bygdernas förutsättningar beskrivs och rekommendationer för hantering av enskilda ärenden presenteras.

– Planen möjliggör utveckling på många områden inom kommunen. Vi föreslår ett flertal områden för landsbygdsutveckling i strandnära

Therese Olsson, Mary Rosenfors och Sara Aspvik Thelin arbetar med att planera hur Kiruna kommun ska utvecklas.

läge i kommunen. Inom dessa områden kan det vara möjligt att få bygga inom hundra meter från strandlinjen. Vi föreslår också alternativa platser runt Kiruna centralort för olika verksamheter som småindustri, avfallshantering, begravningsplats och krematorium, säger Therese Olsson, näringslivsutvecklare vid tillväxtavdelningen.

I planförslaget lyfts också bland annat behovet av gång- och cykelväg mellan Kiruna och Jukkasjärvi samt mellan Katterjåkk och Riksgränsen för att öka tillgängligheten och trafiksäkerheten, utveckling av parkeringsmöjligheterna vid anslutning till leden upp mot Låktatjåkka och Rissajävi (Trollsjön) och utvecklingen av dubbelspår mellan Kiruna och Riksgränsen. ■

”I planförslaget lyfter vi till exempel utvecklingsmöjligheter kring Esrange och möjliggörande av mindre turistiska verksamheter”

SÅ HÄR KAN DU PÅVERKA DIN BYGD

Planförslaget finns tillgängligt

i stadshuset och på biblioteken i kommunen till och med den 5 februari, samt på kommunens hemsida. Genom att lämna in skriftliga synpunkter på planförslaget under samrådstiden, kan du påverka förslagets innehåll.

Synpunkterna skickas

per e-post till: diabas@kiruna.se,
eller **per post till:**

Kiruna kommun
Stadsbyggnadsförvaltningen/
Tillväxtavdelningen
981 85 Kiruna
Ange diarienummer
2015-859

SÅ HÄR JOBBAR VI MED ÖVERSIKTSPLANEN

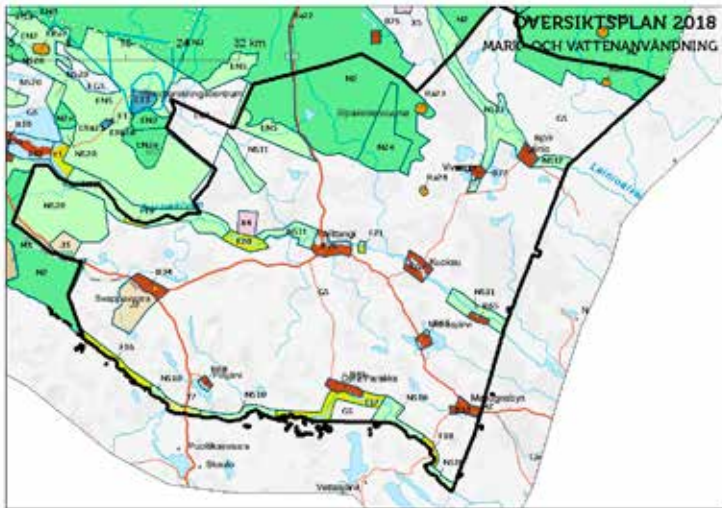
Kommunen upprättar ett förslag till översiktsplan. Förslaget ska sedan samrådas med länsstyrelsen, regionala samverkansorgan, grannkommuner och andra berörda. Efter samrådet tar kommunen ställning till framförda synpunkter, sedan ställs det bearbetade planförslaget ut i minst två månader. Under denna tid finns åter möjlighet att lämna synpunkter och efter utställningen sammanställs inkomna synpunkter i ett särskilt utlåtande innan planen kan antas av kommunfullmäktige och så småningom vinna laga kraft.

1. SAMRÅD

2. UTSTÄLLNING

3. ANTAGANDE

4. LAGA KRAFT

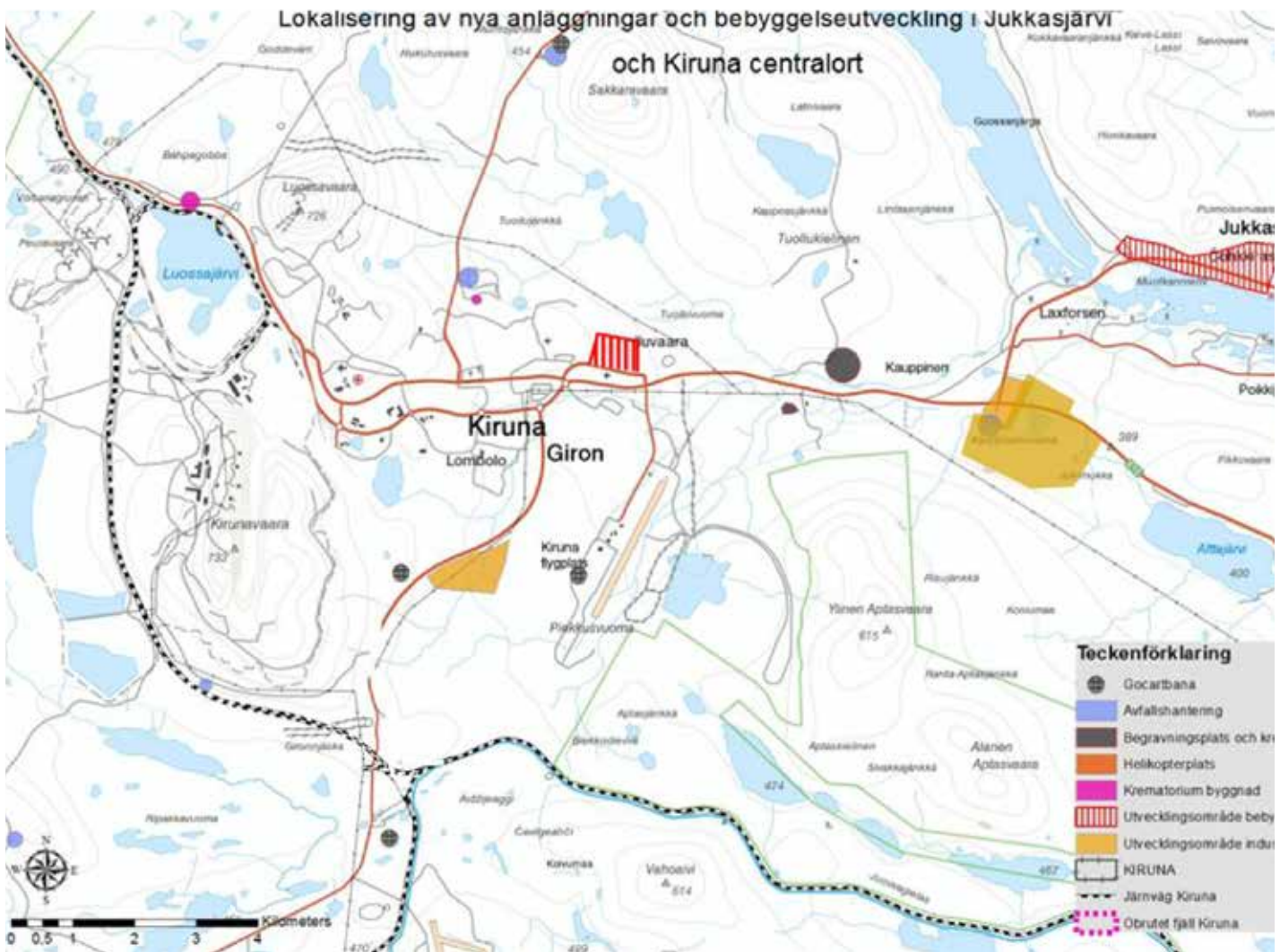

En av bygderna är Svappavaara-Vittangibygderna. Kartan visar föreslagna markanvändningar. F (fritidsbebyggelse), B (bosättning), NS (friluftsliv, rennåring, skogsbruk), GS (rennåring, skogsbruk, fritidsbebyggelse, friluftsliv, turism), Y/Yb (turistanläggning), J (gruvindustri), Ra/Rb (rennåring anläggning/bosättning), N (friluftsliv, rennåring), E (raketverksamhet), X (markreserv), M (militärt övningsfält). Karta: © Lantmäteriet

Exempel på föreslagna LIS-områden vid Parakka.

LIS innebär landsbygdsutveckling i strandnära läge och är ett skäl som kan prövas för att få bygga inom 100 meter från strandlinjen. Observera att kartan är något beskuren. Se hela kartan på www.kiruna.se
Karta: © Lantmäteriet

De guldfärgade områdena illustrerar alternativa områden för utveckling av industri, de lila områdena illustrerar alternativa platser för avfallsanläggning, de rosa områdena illustrerar alternativa områden för krematorium, de mörkgrå områdena illustrerar alternativa områden för begravningsplats och krematorium, de rödstreckade områdena illustrerar utvecklingsområden. Karta: © Lantmäteriet

Full fart när lekplatsen invigdes

Alva, My, Agnes och Moa hade roligt tillsammans i kompisgungan.

En snöig dag i mitten av november var det dags. Med lek, bullar och saft invigde förskolebarnen från Lyktan den nya lekplatsen i Vittangi.

Text: Ulrika Isaksson, Maria Blind och Katarina Rautio | Foto: Ulrika Isaksson

Nu är den efterlängtdade nya lekplatsen i Vittangi invigd. Barnen från förskolan Lyktan kom för att leka och äta bulle.

– Det blev en bra invigning, men tyvärr var inte vädret det bästa. Vi tycker att lekplatsen är fin och rolig och den är placerad centralt och på ett bra ställe, säger barnskötaren Maria Blind.

Lekplatsen ligger alldeles i närheten av idrottsplatsen, enligt bybornas önskemål, som framkom på ett informationsmöte som hölls i Vittangi inför förändringarna.

Den består av en kompis- och bebisgunga, klätterställningar, sandlåda, bakkbord, rutschkana

och ett lekhus. Utrustningen har valts med tanke på de specifika klimatförutsättningar som finns i Vittangi.

Materialet är till största delen av trä, vilket gör det behagligt att använda året runt.

– Barnen verkar gilla allt där, men några nämnde speciellt rutschkanan och den lilla kojan. Det är förstås inte bara förskolan som använder lekplatsen, säger Katarina Rautio som är barnskötare.

– I höstas var det ofta barn där i alla åldrar. Nu när snön har kommit är inte intresset lika stort, berättar Maria Blind.

Det är inte bara lekplatserna i Vittangi som har åtgärdats. De ingår i ett lekplatsprogram som antogs 2012 för att det ska finnas en helhetsbild av lekplatsutbudet i kommunen och för att planera för en långsiktigt god lösning avseende utrustning och placering av lekplatser, drift och underhåll. Arbetet med lekplatserna sker som en del av den kommunala uppdragsverksamheten gatu/park och utförs av Tekniska Verken på uppdrag av Kiruna kommun. ■

Björn Jonsson, Tekniska Verken, agerade testpatrull.

Kön ringlar lång till fikabordet. Tekniska Verkens Pia Falk bjöd på saft och bullar.

Tilde och Alvin provade gungbrädan.

Valter och Hjalmar åt bullar tillsammans med sina kompisar.

LEKPLATSPROGRAMMET

■ Nya lekplatser i östra kommundelen:

Kuttainen, Karesuando, Timotejvägen och idrottsplatsen i Vittangi. På Övre Soppero skolgård utfördes endast anläggandet av lekparken.

■ Avvecklade lekplatser i Vittangi:

Strandvägen och kyrkans lekplats.

■ Lekplatser i Kiruna C:

Torp- och Rösvägen är uppdaterad från närlekpark till områdeslekpark, Skogsvägen och Lavinvägen är uppdaterade till närlekparker, vid Tuolluvaara idrottsplan finns en ny lekplats, asfaltering, växter och små justeringar kommer ske under 2018.

Julieböparken har fått vinterbelysning och staket runt lekplatsen och Bangatan har nu vinterbelysning. I Jukkasjärvi, på Tumvägen, är lekplatsen helt ny.

■ Avvecklade lekplatser i Kiruna C:

Medaljörvägen, Världsmästarvägen, Hedvägen, Knäsvägen, Orrvägen, Fält- och Rösvägen, Gustaf Wickmansparken.

■ **Planering 2018:** Eventuell uppgradering av lekplatser Kyrkogatan Valen, Idrottsvägen, Kiruna-Lasses väg, belysning till Kivimäkiparken, avveckling till sittplatser eller grillplatser i Luossaparken och Skolparken.

Harry åkte rutschkana. Om och om igen!

Förskolelärare Mona Paulusson på Kottens förskola tycker att matematiken finns med i alla aktiviteter sedan matematiklyftet startades. Här sjunger hon en räknelåt tillsammans med barnen.

Cirklar, rektanglar och trianglar. Barnen lär sig de olika formerna på ett lekfullt sätt.

Matematiklyftet – ett lyft för skolan

Matematiklyftet är den största satsning som gjorts i ett enskilt skolämne någonsin i Sverige. Kirunas skolor är självklart med på tåget. Text: Caroline Andersson och Moa Strålberg | Foto: Moa Strålberg

Varannan tisdag träffas en av grupperna som deltar i matematiklyftet på Raketskolan för att utveckla sin undervisning tillsammans med kollegor. Stämningen är lättsam och alla delar med sig av olika tankar och idéer för att tillsammans kunna utvecklas.

– Matematiklyftet är verkligen ett lyft för oss, säger Ann-Marie Häggroth som är en av förskolelärarna i gruppen som leds av Cecilia Norgren.

Mona Paulusson som arbetar som förskolelärare på Kottens förskola är med i samma grupp. Hon har märkt att barnen har börjat tänka och prata mer om matematik sedan hon började med matematiklyftet.

– Det kan till exempel komma på tal när vi delar frukt vid matbordet, säger Mona.

Matematiklyftet är en kompetensutveckling som bygger på att personal under ledning av en

Förskolelärare träffas för att tillsammans med handledare diskutera matematikundervisning.

handledare träffas regelbundet för att tillsammans diskutera matematikundervisning och lärande.

Ungefär 90 lärare från förskoleklass, grundskolan och grundsärskolan har genomfört

matematiklyftet och nu till jul avslutar ytterligare drygt 30 förskolelärare sitt deltagande.

Vid det första utbildningstillfället bekostades handledarnas arbetstid via ett statsbidrag från Skolverket. Och när samma satsning skulle göras för personalen i förskoleklass och förskolan sökte och fick kultur- och utbildningsförvaltningen bidrag från LKAB Akademi.

Mona Paulusson tar med sig sina kunskaper till arbetet på Kottens förskola och tillsammans med barnen genomför hon olika aktiviteter som ingår i matematiklyftet.

– Just nu arbetar vi mycket med olika former. Av cirklar, rektanglar och trianglar har barnen skapat olika figurer, berättar hon. ■

Malin blev kommunlektor

Malin Martinsson Niva har studerat i många år och är nu kommunlektor.

Att göra lärarjobben mer attraktiva och öppna upp för fler möjligheter är navet i reformen med karriärtjänster i skolan. Malin Martinsson Niva tog chansen att kombinera jobb med utbildning. I dag är hon den enda i Kiruna som kan titulera sig kommunlektor.

Text och foto: Martina Aho

År 1998 tog Malin Martinsson Niva examen vid Umeå universitet som grundskollärare. Under åren som kom återvände hon till Umeå flera gånger för att lära sig mer. Samtidigt som hon arbetade som grundskollärare läste hon fristående kurser vid Luleå universitet kring dyslexi, autism, ADHD och andra funktionsvariationer. Sedan följdes Specialpedagog-examen och filosofi magisterexamen med specialpedagogik som huvudämne vid Umeå universitet.

– Det var elever i svårigheter som väckte mitt intresse och det har drivit mig att utveckla och lära mig ytterligare inom studieområdet, säger Malin.

För tolv år sedan gick flytten tillbaka till Kiruna och Malin började arbeta som specialpedagog samtidigt som hon kombinerade arbetet med att läsa ytterligare fristående universitetskurser. Ett intresse för forskning började även gro inom henne.

Under de tre kommande åren kombinerade

hon yrkesliv och familjeliv med doktorandstudier till sin fjärde examen, filosofi licentiat-examen på forskarnivå. När hon 2016 avlade sin examen började hon arbeta som kommunlektor med inriktning specialpedagogik och språkutveckling med placering på Elevhälsan i Kiruna.

Malins arbete är ett hälsofrämjande och förebyggande utvecklingsarbete på en övergripande skolnivå i samverkan med andra. Att ha många bollar i luften är vardag för henne, men det är definitivt inte ett enmansjobb utan ett teamwork. Hon arbetar både mot förskoleklass, förskola, grundskola och grundsärskola och det innebär allt från att leda, stödja och arbeta med kompetensutveckling inom olika nivåer.

– Det är ett komplext, utmanande och ett intressant uppdrag jag har. Det har hela tiden varit min nyfikenhet, lusten, motivationen och drivet att utvecklas som har lett mig till var jag är i dag. ■

Karriärtjänster införs inom fler områden

Flera har redan fått chansen att bli förstelärare. Nu utökas möjligheten för karriärtjänster till dem som jobbar vid förskolor och fritidshem.

Text: Conny Persson

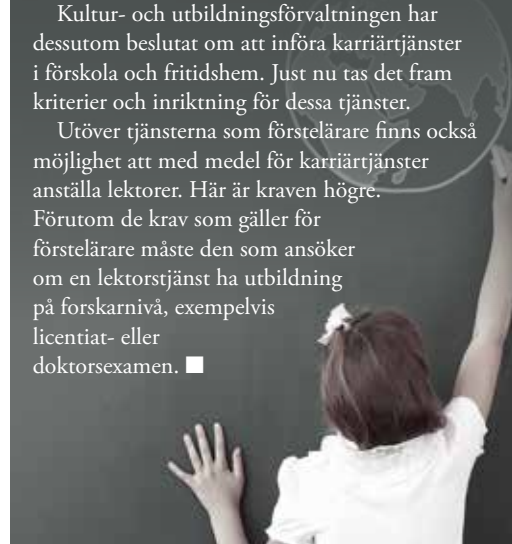
Karriärtjänster är en statlig reform som funnits inom skolan i Kiruna från 2014. Tjänsterna har gällt förordnanden över tre år i Kiruna kommun, medan andra kommuner har valt andra lösningar för reformen. Den som fått ett uppdrag som förstelärare, som är benämningen på den vanligaste karriärtjänsten, måste uppfylla vissa kriterier fastställda av staten. Det handlar bland annat om behörighet, erfarenhet som lärare och goda vittnesord utifrån det uppdrag personen har haft.

Kiruna har hittills haft 23 förstelärare med olika kompetenser, i olika delar av skolverksamheten och med skiftande uppdrag. Det har handlat om att utveckla arbetet med läsutveckling, digitala hjälpmedel, värdegrundsarbetet och mycket annat. Antalet karriärtjänster som tilldelas kommunen utgår ifrån aktuellt antal elever. Pengarna är statliga och tas inte av skolans normala budget.

Nu är det dags för en ny period med förordnanden som ska gälla efter årsskiftet 2017/2018 och tre år framåt. Lärare ansöker själva om dessa uppdrag vilka senare bedöms för att få rätt fokus på uppdragen och en hygglig spridning av kommande tjänster.

Kultur- och utbildningsförvaltningen har dessutom beslutat om att införa karriärtjänster i förskola och fritidshem. Just nu tas det fram kriterier och inriktning för dessa tjänster.

Utöver tjänsterna som förstelärare finns också möjlighet att med medel för karriärtjänster anställa lektorer. Här är kraven högre. Förutom de krav som gäller för förstelärare måste den som ansöker om en lektorstjänst ha utbildning på forskarnivå, exempelvis licentiat- eller doktorsexamen. ■

Lärarna träffas regelbundet i mindre grupper för resonera tillsammans och lära av varandra. Från vänster: Joel Eliasson, Anna Jonsson, Susanne Vedholm, Johan Flygare, Carina Lidberg, Maria Stålnacke och Mikael Kemi.

”Jag är jättegglad över satsningen”

Nu satsar Kiruna kommun på att skoleleverna ska bli mer engagerade i sitt lärande. Och grundskollärarna tar hjälp av varandra för att utveckla det arbetet.

– Jag är jättegglad över satsningen och att lärarna får tiden och möjligheten att delta, säger Marja Johansson som är en av två handledare för utbildningen på Högalidskolan där 19 lärare deltar. Text: Caroline Andersson och Moa Stråhlberg | Foto: Moa Stråhlberg

Det handlar om en utbildning som Skolverket tagit fram, för att öka lärarnas kunskaper och förmåga att möta alla elevernas olika behov. Utbildningen bygger på att lärarna i skolan lär tillsammans. Den är till för legitimerade lärare och leds av skolans specialpedagoger och speciallärare som parallellt får en handledarutbildning.

Under läsåret 2017/2018 deltar cirka 80 lärare i

utbildningen. Tanken är att satsningen ska fortsätta även kommande läsår. Utbildningen bygger på att lärarna diskuterar undervisningssituationer och specialpedagogiska frågor tillsammans med sina kollegor på skolan och gemensamt lyfter problem, svårigheter och framgångsfaktorer.

– När vi delger och lär av varandra tror jag att vi blir tryggare i våra roller, säger Marja Johansson.

Marja Johansson, en av handledarna i specialpedagogik för lärande.

Under utbildningen får lärarna med sig olika aktiviteter som de ska genomföra i sina klasser. Något som gjort att eleverna också har blivit delaktiga i satsningen.

– Det här handlar mycket om demokrati och värdegrunder. Vi vill att eleverna ska bli mer delaktiga i sitt lärande, och att det ska bidra till skolutveckling och ökad måluppfyllelse, säger Marja Johansson. ■

Gatuskyltar på plats

Text: Mattias Forsberg och Stina Johansson | Foto: Mattias Forsberg

Gatuskyltarna finns nu på plats i den nya stadskärnan. Skyltningen ska göra det lättare att orientera sig på området under tiden området byggs upp.

– Det blir enklare att hitta för alla som arbetar

i området och vi slipper onödiga felkörningar plus att det blir lättare att dirigera byggtrafiken, säger Kari Venäläinen, bygg- och projektledare på Tekniska Verken. ■

Kari Venäläinen, bygg- och projektledare på Tekniska Verken.

Rörigt under marken

Mark- och infrastrukturarbeten pågår för att ansluta nya centrumkärnan mot skjutbaneområdet. Där byggs huvudledningar med bland annat fjärrvärme, vatten, avlopp, fiber och dagvatten. Arbetet pågår för fullt och ska vara klart hösten 2018.

Nästan 16 000 meter rör och andra ledningar finns redan nedgrävda och mer blir det, allt eftersom stadskärnan växer fram. Infrastrukturen i marken är knappast något vi funderar över dagligen men där finns faktiskt ledningarna som förser oss med sådant vi inte klarar oss utan i vardagen. För att minimera framtida driftstörningar, läckor och annat används moderna och hållbara material.

Arbetsmetoderna är moderna och bland annat svetsas vattenledningarna för att slippa skarvar som i framtiden riskerar att börja läcka. Även fjärrvärmeledningarna förses med intelligenta

system som hela tiden övervakar flödet.

– Vi kommer att ha Sveriges modernaste övervakningssystem för fjärrvärmeläckor där minsta indikation på fukt utlöser ett automatiskt larm, säger Mats Eriksson, huvudprojektledare för stadsomvandlingen vid Tekniska Verken. ■

Förändringar på Malmvägen

Under hösten har omfattande markarbeten genomförts på Malmvägen och därför har vägen varit stängd för trafik. Höjden på vägbanan har justerats och är nu anpassad till stadsplanen och de övriga gatorna i nya stadskärnan. En gång- och cykelväg har byggts och marken intill vägen har samtidigt förberetts för plantering av träd.

Projektering pågår just nu inför byggnationen av en infartsväg från Malmvägen till stadshuset och arbetet startar under nästa år. I början av december öppnade vägen åter för trafik och asfalteras sommaren 2018. ■

En stunds pyssel och spel ihop är givande både för barnen och för de äldre. Här sorterar Amanda och Kajsa tillbaka pjäserna i lådan efter att ha spelat med Vega Martinsson.

I början av 2016 blev Kiruna kommuns nya vård- och omsorgsboende, Movägen, med 99 platser inflyttningsklart. Movägen är ett så kallat särskilt boende och till för personer som behöver omvårdnad, omsorg och service dygnet runt.

Kiruna information har hälsat på vid Movägen.

Välkommen till Movägen – ett av Sveriges modernaste boenden

Att bo på Movägen betyder många aktiviteter. Pyssel, dans och förskolebesök är något av det som de boende sysslar med.

– Det är toppen här får man säga. Personalen är mycket bra, säger Sune Kalla, som bott på Movägen i ett halvår.

Text: Ulrika Isaksson | Foto: Ulrika Isaksson, Petra Sternlund

Besök på förskolan piggar upp

Sune Kalla och Kurt Johansson sitter i de vackra vita möblerna i allrummet på sin avdelning. På väggarna hänger Borg Mesch-foton med motiv på människor och saker från förr.

Det går inte att ta miste på att både Sune Kalla och Kurt Johansson trivs.

– Här behöver man aldrig vara ensam fast man är i den här åldern, säger Sune Kalla.

– Vi går in och ut när vi vill. Det är bra mat och service. Personalen är hjälpsam, säger Kurt Johansson.

Flera gånger i månaden är det aktiviteter på Movägen. Arbetsterapeuten Sofia Johansson planerar tillsammans med sex undersköterskor från de olika avdelningarna vad brukarna ska få göra.

– Vi hittar på olika aktiviteter beroende på ... >>

Kurt Johansson och **Sune Kalla** är nöjda med att bo på Movägen, här tillsammans med undersköterskorna **Anna-Karin Pettersson** och **Therese Stigelind** i allrummet på deras avdelning.

>> ... årstid. För det mesta är det pyssel och fika som lockar ut folk, men danserna är också populära, berättar hon.

Styrdansen hålls i det gemensamma vardagsrummet. Något annat som är omtyckt är leken ballongbatong.

– Då sitter vi i en ring och håller i en stång av rörisolering och så bollar vi en ballong mellan varandra. Det vi gör är inte så avancerat, men det är roligt, säger Sofia Johansson.

Kyrkan håller andakter och varje vecka är det sittgympa. Med jämna mellanrum blir det besök på förskolan bredvid eller så kommer barnen till Movägen. Då sjunger eller pysslar

de gamla och barnen tillsammans. Gun-Marie Johansson är förskollärare på Lombolo förskola och jobbar med projektet där gamla och barn får mötas.

– Vi började med projektet när vi märkte att barnen inte träffar så många äldre människor. De flesta brukar prata om en mommo eller en faffa, men aldrig om en gammelmommo. Då inledde vi samarbetet och det är kul att träffa äldre människor. Barnen är mycket förväntansfulla inför mötena, berättar hon.

– Våra brukare tycker att det är jätteroligt och diskussionerna kommer igång. Vi fikar och pratar. Vid ett tillfälle gjorde vi pärlarmband tillsammans med barnen och en annan gång bakade vi.

Mötena gör dem piggare och gladare för stunden, säger Sofia Johansson.

Tanken är att hyresgästerna på Movägen ska ha en trygg och meningsfull vardag. Personalen arbetar utifrån äldreomsorgens nationella värdegrund och Movägens värdighetsgaranti. I alla de tio huskropparna finns det matsal och allrum som leder ut till en innegård. I entrén kan de boende sitta ned och ta en kopp kaffe.

Sune Kalla och Kurt Johansson deltar också i aktiviteterna. Men mest gillar de att sitta i entrén.

– Där kommer det och går folk. Och så finns det ett fik, säger de. ■

Arbetsterapeuten Sofia Johansson och undersköterskan Sara Björnfot, jobbar med aktiviteter, som till exempel besök på förskolan. "Mötena med barnen gör våra boende piggare och gladare för stunden."

Kimmo Koponen målar och klistrar tillsammans med lille Wilhelm. Kimmo tycker att det är trevligt att få hälsa på på förskolan. "Barnen är så snälla."

"En del förskolebarn träffar inte så många äldre. De har ingen gammelfarmor eller gammelmorfar. Därför känns det viktigt att få till de här mötena", säger Gun-Marie Johansson, förskollärare på Lombolo förskola. Till vänster Vega Martinsson och till höger Ulla Lagerkvist på väg hem efter besöket.

MOVÄGENS ÄLDREBOENDE

I början av 2016 blev Kiruna kommuns nya äldreboende med 99 platser inflyttningsklart. Movägens äldreboende är placerat på den tomt där Lomboloskolan tidigare stod och är byggt för personer med demenssjukdomar. Det har anpassade lägenheter för personer med svår demens liksom för yngre personer med demenssjukdomar. Det finns även lägenheter för personer som vill ha med sig djur samt för par som vill bo ihop.

De 30 kvadratmeter stora lägenheterna är brandsäkrade, har sprinklers och kräver en elektronisk nyckel för att de boende ska kunna komma in på sina rum. Wi-Fi finns i hela huset, medicinskåpen öppnas med personliga taggar.

På Movägen arbetar undersköterskor och vårdbiträden.

Med kökspersonalen inräknad jobbar omkring 100 personer vid äldreboendet. I entrén till boendet finns ett kafé och längre in i byggnaden två gemensamma kök samt ett tillagningskök. De boende har även tillgång till bastu och en lokal där de kan boka tider hos en fotvårdare. En våning upp finns en konferensavdelning som också kan användas för bio, dans eller liknande aktiviteter för sammanlagt 70 personer.

Praktisk utbildning för nya vikarier

Hur ska man tänka när det gäller omvårdnaden på ett äldreboende? Hur gör man med hygien, kost och förflyttningar? Detta och mycket mer lär Anneli Roosimägi och Mia Pekola nya vikarier i hela kommunen. Text och foto: Ulrika Isaksson

Det var när de märkte att ny personal utan utbildning saknade kompetens i bland annat grundläggande omvårdnad som sjuksköterskorna på Movägen startade Projekt Movägen hösten 2016.

– Vi såg brister i den grundläggande omvårdnaden för brukarna och därmed att det fanns ett behov av utbildning, berättar Anneli Roosimägi.

Projektet innebär att alla nya vikarier och nyanställda får en utbildning som till största delen handlar om omvårdnad och bemötanden. De får även utbildning i praktiska arbetsuppgifter som hur man använder diskmaskiner, tvättar kläder, bäddar sängar och så vidare. Utbildningen är praktisk och varvas med diskussioner och frågor.

– Vi går helt enkelt igenom hur en dag funkar och deltagarna har ställt mycket frågor. Det är jättebra, säger Mia Pekola.

I övningarna ingår till exempel att mata varandra, förflyttningar och bemötande, att det till exempel är viktigt att titta brukaren i ögonen.

– Många här är ju demenssjuka, så det är inte så lätt att jobba med dem, säger Anneli Roosimägi.

Totalt är det sex ordinarie anställda, två per gång, som håller i heldagsutbildningarna. Utbildningen har pågått i omgångar och sedan våren 2017 har även övriga boenden i kommunen möjlighet att ta del av projektet och anlita gruppen på Movägen.

– Vi har hört att det märkts när vikarier och nyanställda gått utbildningen. De vågar fråga mer om hur de ska hantera olika situationer. De känner sig tryggare i arbetet och är mer delaktiga, säger Mia Pekola ■

Mia Pekola och Anneli Roosimägi visar hur delar av utbildningen kan gå till. En av deltagarna är brukare, medan den andra tränar sig på att hjälpa och bemöta personen på rätt sätt.

Alla ger och tar med egen planering

På Movägen har personalen arbetat fram ett nytt sätt att lägga schema. Det har lett till flera fördelar både för brukare och personal. Text: Personalen på Movägen

Det är tack vare datasystemet Timecare, som personalen kan vara med och påverka hur och när de arbetar. Enhetschefen lägger upp vilket bemanningskrav som finns på avdelningen, för att personalen därefter ska kunna lägga in schemaförslag själva.

– De gör ändringar i själva schemat, så att det stämmer överens med hur mycket personal vi behöver, berättar Britt Lund, som är enhetschef vid boendeavdelningen.

Var sjätte vecka träffas hela personalgruppen och enhetschefen för att fastställa schemat tillsammans. Att vara med och påverka sitt eget

schema är positivt både för personal och brukare.

– Vi får rätt bemanning över hela dygnet baserat på brukarnas behov. Vi kan också planera in aktiviteter med brukarna genom att höja bemanningen den tid aktiviteten pågår, säger undersköterskan Carola Elenius.

En annan fördel är att alla i personalen får arbeta med alla. Det blir inga grupperingar och några som väljer att bara arbeta med varandra.

Alla ger och tar. Om någon vill vara ledig någon dag ställer någon av de andra upp och tar ett pass den dagen och tvärtom.

– Det som är bra är att det här arbetssättet sparar mycket tid kring arbetet med schemat när

Med Time Care finns alltid rätt kompetens på rätt plats vid rätt tid.

vi alla sitter tillsammans och fastställer det. Vi löser det som behöver lösas tillsammans, säger undersköterskan Annika Eriksson.

Schemat finns i mobiltelefonerna och det går även att sätta in sitt schema hemifrån. Ibland går det inte att få ihop schemat. Personal och arbetsgivare kanske inte är överens om upplägget. Då finns det regler att luta sig mot.

– Det kan till exempel hända att vi inte är nog många under julen. Då går vi tillbaka till förra julen och tittar på vilka som varit lediga. Oftast fungerar det och alla är på det klara med om att handlar om att ge och ta, säger Annika Eriksson. ■

“IBIC ligger som grund för det förhållnings- och arbetssätt som ska genomsyra hela verksamheten”, säger projektledaren Therese Starlind.

Med individen i fokus

På socialförvaltningen införs just nu ett nytt arbetssätt kallat IBIC – individens behov i centrum – som ska öka rättssäkerheten inom vård och omsorg.

Text: Therese Starlind | Foto: Ulrika Isaksson

I september startade socialförvaltningen projektet med att införa det nya arbetssättet IBIC. Det hela bygger på att man utgår från varje enskild individ och dennes behov.

– Här i Kiruna kommer IBIC att ligga som grund för det förhållnings- och arbetssätt som ska genomsyra hela verksamheten, säger projektledaren Therese Starlind.

IBIC är framtaget av Socialstyrelsen och är ett systematiskt och behovsriktat arbetssätt. Det gör att det tydligare beskrivs i dokumentationen vad den enskilde har för behov av stöd samt vad individen själv kan klara av i olika aktiviteter.

– Man arbetar med nulägesbeskrivningar och mål, vilket gör att vi får en tydligare beskrivning av vad vi ska arbeta med hos varje individ.

Målet är att individen ska få sina behov beskrivna på ett likvärdigt sätt över hela landet och få möjlighet att stärka sina egna resurser avseende genomförande av aktiviteter och delaktighet. IBIC är anpassat för alla vuxna personer, oavsett funktionsnedsättning, som behöver stöd i sin livsföring.

Modellen ger också stöd för att i samtal med anhöriga beskriva sin situation och eventuella behov av insatser. I stort sett alla kommuner har beslutat sig för att använda IBIC i

verksamheten. Övergången till IBIC innebär ett förändrat arbetssätt för handläggarna, vård- och omsorgspersonalen samt chefer vilket betyder att all personal behöver utbildas.

När IBIC är infört ökar rättssäkerheten i ärendehantering.

– Det systematiska sättet att dokumentera med ett gemensamt språk bidrar också till förbättrade möjligheter att få fram statistik för underlag till planering och beslut, såväl lokalt som nationellt, säger Therese Starlind. ■

"De renoverade flerfamiljshusen på Tallplan, de nya parhusen på Videplan 6 och de två nya äldreboendena har gett Lombolo backe och Lombolo strand ett ordentligt lyft."

*Mikael Fors, Fastighetschef,
Kirunabostäder*

Husen på Tallplan 1-4 har fått nya fasader, fönster, entréer och större balkonger.

Renoveringen av Tallplan 1-4 är klar

Kirunabostäder har sedan fem år tillbaka planerat för en renovering av flerfamiljshusen på Tallplan. I oktober var de renoverade husen på Tallplan 1-4 äntligen färdigställda och de boende har nu fått en högre boendestandard. Vi besökte Erik och Hanna för att höra vad de tycker om sin nya boendestandard.

Text och foto: Emma Wodén

RENOVERINGEN TALLPLAN

Område: Lombolo backe

Adress: Tallplan 1-4

Beskrivning: Flerfamiljshus byggda mellan 1971-1972. Bostadshusen finns i tre olika utföranden. Varje bostadshus inrymmer 10-14 lägenheter i storlekarna 1 rum och kök till 4 rum och kök.

Historik: Under början på 2000-talet gjordes en omfattande förändring av området på Lombolo backe och Lombolo strand då flertalet bostadshus revs på grund av överskott på bostäder i Kiruna. Resultatet gav ett mer öppet område med stora ytor för utomhusaktiviteter och samvaro.

På gång: Renovering av Tallplan 1-4 har omfattat nya fönster, fasader, entréer och större balkonger. Renoveringen påbörjades i maj 2016 och färdigställdes i oktober 2017.

Erik Tano och **Hanna Fjällborg Kyrö** har snart bott på Tallplan i ett år. "Renoveringen av husen har gett området en trevlig känsla", säger de.

ERIK OCH HANNA TRIVS PÅ TALLPLAN

Här bor: Erik Tano, 22 och Hanna Fjällborg Kyrö, 20.

Gör: Erik arbetar som lässmed och Hanna som kundhandläggare.

Intressen: Eriks stora intresse är att spela i band. Musik är ett gemensamt intresse och Hanna fotar gärna också på fritiden.

I maj förra året inledde Kirunabostäder

renoveringen av husen på Tallplan 1-4. Den omfattade nya fasader med tilläggsisolering, nya fönster samt större balkonger och nya entréer. Erik Tano och Hanna Fjällborg Kyrö har bott på Tallplan sedan januari i år. De beskriver området på Lombolo som lugnt och hemtrevligt.

– Det är trevligt att det är många barnfamiljer i området och att det ofta är barn som leker ute på gårdarna, säger Hanna.

Erik och Hanna flyttade in i lägenheten

när renoveringen var påbörjad men har kunnat följa större delen av arbetet som genomförts och jämföra skillnaderna före och efter. Nu har de till exempel en balkong som är sju kvadratmeter större än tidigare och som fungerar mer som en uteplats.

– I sommar har vi av förklarliga skäl inte suttit ute så många dagar men förhoppningsvis nästa sommar, säger Erik.

De uppskattar att de nya entréerna är inbyggda, vilket framförallt hindrar snö att driva in framför entrén under vintern. Tidigare kunde det leda till att entrédörren fryste fast, men nu har man kommit från det problemet.

Att husen har fått nya fönster och tilläggsisolerade fasader är inte något som Erik och Hanna har tänkt desto mer på, men de upplever att det inte är lika svalt i lägenheten som under förra vintern och så tycker de förstås att det ser bättre ut från utsidan.

I och med renoveringen får Erik och Hanna en hyreshöjning vid två tillfällen under en tvåårsperiod. För deras trea på 75 kvadratmeter innebär det cirka 230 kronor per månad i den första höjningen och lika mycket vid det andra tillfället. Båda tycker att det är en rimlig hyreshöjning för den nya standarden.

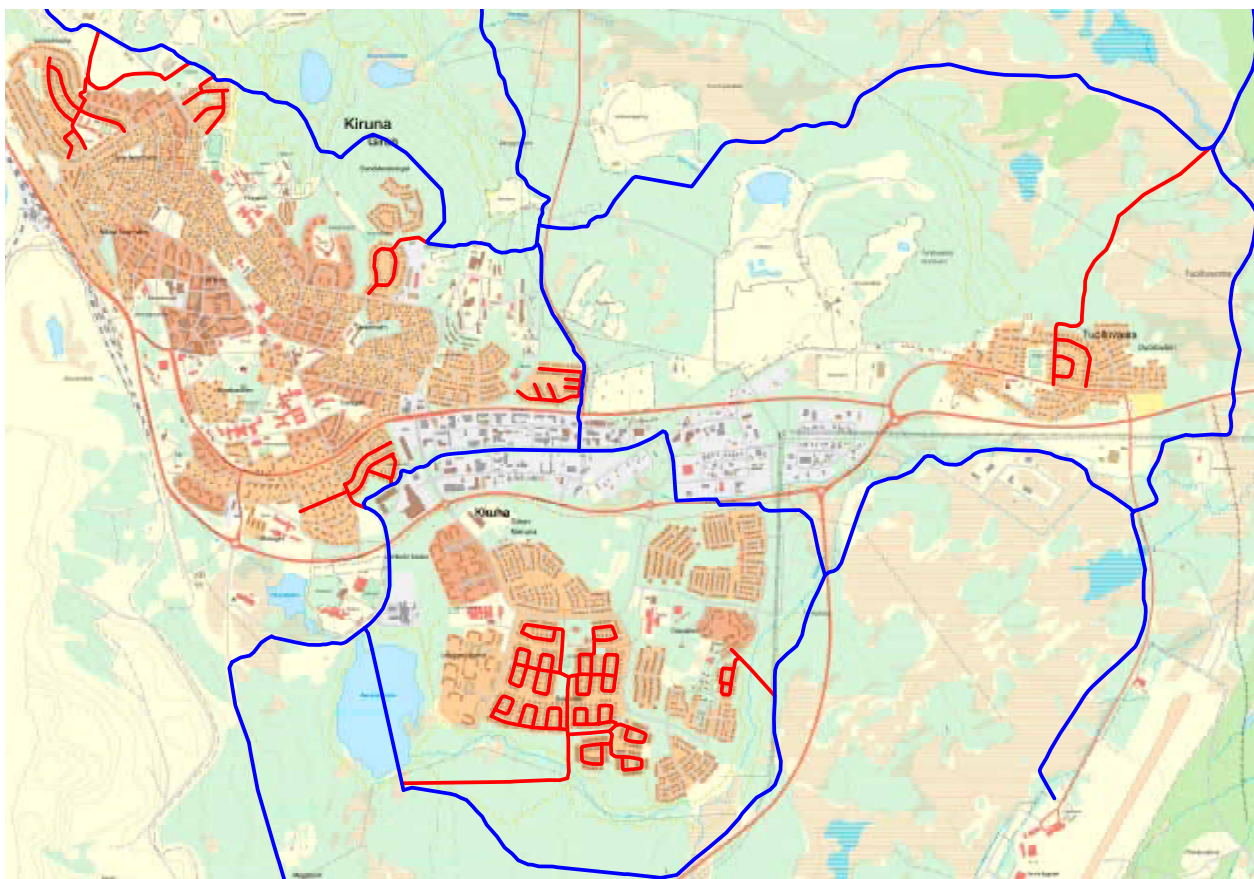
– Renoveringen av husen har gett området en mycket trevligare känsla. Man bli gladare och trivs

bättre i fina miljöer, säger Erik.

Fastighetschefen vid Kirunabostäder, Mikael Fors, är nöjd med de senaste årens nybyggnationer och renoveringar på Lombolo.

– De renoverade flerfamiljshusen på Tallplan, de nya parhusen på Videplan 6 och de två nya äldreboendena har gett Lombolo backe och Lombolo strand ett ordentligt lyft, säger han.

Vidare planerar Kirunabostäder för att renovera Tallplan 5-6. Fastigheterna på de gårdarna är i ett sämre skick än Tallplan 1-4 var och kräver både in- och utvändigt renovering. Förhandlingarna med Hyresgästföreningen har i dagsläget strandat och vad som händer med husen på Tallplan 5-6 är inte klart. ■

Skoterkörning är endast tillåten på de rödmarkerade gatorna på kartan och enbart i syfte att via kortast lämpliga väg ta sig ut till närmaste skoterled. © Lantmäteriet

Skotertrafik på väg

Under sommaren svarade 297 personer på en enkät om hur de har upplevt försöket med skotertrafik på väg. Enkätsvaren visade att 91 procent av de svarande tycker att det även i fortsättningen ska gå att köra skoter på vissa allmänna gator. 73 procent tycker att områdena bör utökas och 10 procent har upplevt någon form av störning på grund av att skotrar har kört på allmän väg.

Text: Lisbeth Pekkari | Foto: Signelements

Efter en utvärdering av försöket har miljö- och byggnämnden beslutat att förlänga försöksperioden med två år. Under den tiden ska det också utredas huruvida fler områden bör omfattas.

Från och med 1 december och fram till den 15 april är det återigen tillåtet att köra skoter på vissa gator i Kiruna. Men vad är det egentligen som gäller?

- Körning är tillåten från klockan 06.00 – 22.00 under perioden 1 december – 15 april.

- Du får bara köra på de gator som är rödmarkerade på kartan (se ovan) och enbart i syfte att via kortast lämpliga väg ta dig ut till närmaste skoterled.
- Du får inte köra på gång- och cykelvägar.
- Högsta tillåtna hastighet är 20 km/h.
- Om du behöver korsa allmän gata, väg eller gång- och cykelväg med skotern så har du väjningsplikt mot trafikanter på dessa.
- Kör med förnuft, och visa hänsyn till dina medtrafikanter! ■

Kör med förnuft och visa hänsyn till dina medtrafikanter!

Det är tillåtet att köra skoter på vissa gator i Kiruna för att ta sig till närmaste skoterled under perioden 1 december till 15 april.

Plupp hade tagit sig från Blåvattnet till bokbussen för att träffa förskolebarn under Kulturdagen.

Viktor Frisk föreläste för gymnasieelever.

DÄRFÖR HAR VI KULTURDAGEN!

Under hösten 2012 bildades Kulturgruppen som består av lärare från grundskolan samt lärare och skolbibliotekarien från Hjalmar Lundbohms skolan. I gruppen ingår även två bibliotekarier från Kiruna stadsbibliotek. Syftet med gruppens arbete är att så många som möjligt, både barn och unga vuxna ska få en kulturell upplevelse vilket är möjligt genom den Kulturdag som anordnas i samband med Bokfestivalen.

Två tusen barn deltog i kulturdagen

Med författare som Mikael Niemi, Viktor Frisk, barnboksfiguren Plupp och bokbussen på plats var det upplagt för en fantastisk kulturdag för kommunens skolbarn i alla åldrar.

Text: Carina Salomonsson och Ulrika Isaksson | Foto: Ulrika Isaksson

Chauffören Anders Vanhainen sitter i bokbussen och välkomnar besökarna.

– Det har varit fullt i bussen hela dagen. Alla våra bybarn har nog varit här, berättar Anders Vanhainen.

Årets kulturdag är den andra i ordningen och målet är att nå alla barn och ungdomar från fyra år till gymnasiet oavsett var i kommunen de bor. Dagen ska skapa möten med författare, läslust och upplevelser som kan ge nya tankar och idéer.

– Extra glädjande är att intresset från byarna är så stort. Där anmäler sig skolorna nästan direkt, säger Annelie Henriksson som är

projektledare och ansvarig för Kulturdagen. I år bjöd Kulturdagen på möten med författarna Mikael Niemi, Viktor Frisk, Carina Kero Esberg, Dan Höjer och Magnus Nordin.

Högläsningen med sagotanten Doris där barnen även fick träffa Plupp blev snabbt uppbokad. Animationen med elever från Estet-programmet var extra populär och lockade många anmälningar.

– När man sitter i ett fullsatt Näjden med barn och ungdomar från mellanstadiet, högsta-diet eller gymnasiet och det är så tyst att man

kan höra en knäppnål falla eller när man möter glada barn som har fått lyssna på en saga eller haft någon annan aktivitet... Då känns det som att vi gör något stort och viktigt, säger Annelie Henriksson.

Omkring 2000 barn och ungdomar deltog i de olika aktiviteterna.

– Vi har fått ett fantastiskt gensvar från Kirunas skolor och elever. Att intresset är så stort redan andra året som kulturdagen anordnas känns enormt roligt och visar på vilket intresse det finns för litteratur och läsning, säger bibliotekschefen Carina Salomonsson. ■

KIRUNA
**BOK
FESTIVAL**

MED KULTURDAG FÖR ALLA
KIRUNAS SKOLELEVER!

Ett hållbart samhälle

Hållbarhet kan vara litet eller stort och kan kräva ansvar, visioner och innovationer. Hållbarhet är konkurrens på en mer global marknad, är inte för någon annan och handlar inte om någon annan. Hållbarhet är för alla, men mest för oss själva – för att vi ska kunna leva och bo i ett attraktivt, välmående och konkurrenskraftigt Kiruna, nu och i framtiden. Text: Stina Johansson och Mattias Forsberg

– **Varje enskild person kan göra** små insatser som tillsammans gör stor skillnad för att skapa ett hållbart samhälle, säger Alexander Brobäck Nyrén, renhållningsingenjör på Tekniska Verken.

Bland det bästa vi kan göra för miljön är att minska mängden avfall. Det går att göra på många sätt men att se över konsumtionen och återanvända det vi redan har är en bra början.

Sådant som kan återvinnas ska självklart återvinnas om och om igen. Det är du som har möjlighet att göra valet redan hemma, i soprummet eller på återvinningscentralen. Tänk på vad du får över som avfall redan innan du handlar i butiken.

Alexander Brobäck Nyrén.

Den 2 augusti i år var de resurser jorden kan producera på ett år förbrukade.

– Man behöver inte vara raketforskare för att inse att det inte är hållbart. Just nu lever vi på lånade resurser och om alla skulle konsumera som svenskarna hade det behövts fyra jordklot, säger Alexander Brobäck Nyrén.

Ingen kan göra allt för miljön men alla kan göra något. De små insatserna gör stor skillnad i det långa loppet.

Här är några tips på hur du kan göra julen mer hållbar.

- Är det presenter och lyx vi vill ha? Att vara tillsammans och umgås betyder så mycket mer. Julen handlar om värme och kärlek till varandra.
- Tänk kvalitet i stället för kvantitet. Produkter av bra kvalitet håller längre och du slipper köpa nytt lika ofta. Köp inte skräp, köp kvalitet som varar.
- Många leksaker importeras och transporteras långt och de innehåller mycket kemikalier och plast. Köp till exempel ekoleksaker eller begagnat.

Allt hör ihop – tänk därför på vad du spolat ned i avloppet. Vattnet är en viktig resurs på vår jord och vi alla måste värna om det rena vattnet.

- Vad tillverkas lokalt? Hantverkare eller konstnärer i din närhet kan ha den perfekta gåvan.
- Ge bort något du själv har tillverkat eller något som kan förbrukas. Det kan vara mat, bakverk eller om du är duktig på att tillverka något materiellt.
- Upplevelser i stället för saker. Varför inte ge bort en upplevelse i stället för en sak eller ett presentkort på något som underlättar vardagen för mottagaren?
- Återanvändning och återbruk är ett toppenval! Så länge som något används och kan användas är det ingen sopa. Se till att det du inte längre vill ha används igen – lämna till exempel in det till Bumerangen eller till återbruket på ÅVC.
- Håll nere pappersinslagningen så mycket det bara går men om du använder papper – använd återvunnet papper och tänk på att återvinna det igen.
- Krymp julbordet. Välj att ha ett mindre julbord med era favoriter och i lagom mängd. Då slipper du laga mat som ingen äter och matsvinnet minskar.
- Välj ekologiska och närodlade råvaror på ditt julbord. Varför inte viltkött eller något annat från skogens skafferier?
- Det är mysigt med ljus i mörkret men det drar även energi. Byt ut julens ljus mot LED-belysning som är energisnål. Använd timer så lamporna bara är tända när du är vaken.
- Mys med värmeljus men tänk på att koppen är av aluminium och ska sorteras som metall på återvinningscentralen
- Återvinn! Alla förpackningar ska återvinnas, de lämnas på din närmaste återvinningsstation.

- Plastpåsar. Fundera en extra gång om du verkligen behöver en plastpåse när du handlar. Ta med en egen tygkasse så sparar du både pengar och miljö.
- Sortera mera! Batterier, glödlampor, elektronik, kemikalier och annat farligt avfall innehåller miljögifter och tungmetaller. Även om det handlar om små mängder så gör det stor skada på miljön om det sorteras fel.

Ungefär hälften av det som slängs i soppåsen är felsorterat.

skapas tillsammans

När julen är slut - lämna granen till återvinningscentralen!

Så sorterar du julens avfall

Julstöket ger upphov till extra mycket avfall. Om vi alla tar hand om avfallet och sorterar på rätt sätt så blir julen en trevlig högtid även för miljön.

- **Julklappspapper, kartong, wellpapp**

sorteras som pappersförpackning på återvinningsstationen.

- **Julklappssnören, etiketter, julkulor**

i plast och glitter lägger du i soppåsen.

- **Frigoliten** som skyddar varan i kartongen sorteras som plastförpackning.

- **Trasig julbelysning, adventsljusstakar, elektronik** eller annat med sladd eller batteri sorteras som elektronikavfall på återvinningscentralen.

- **Julgranar, tallris och andra grovsopor** lämnas på återvinningscentralen.

- **Trasiga leksaker med sladd eller batteri**, som lyser, rör sig eller låter ska sorteras som elektronikavfall på återvinningscentralen. Mindre elektronikavfall kan lämnas i EL:IN-skåpen som finns på Ica Kvantum och Coop Forum i Kiruna.

- **Alla förpackningar av metall, glas, papper, plast samt tidningar** lämnas på återvinningstationen. Platta till och vik ihop kartonger och andra pappersförpackningar så mycket som möjligt innan du lämnar det i behållaren.

- **Glödlampor och batterier är farligt avfall** och ska lämnas i batteri- och glödlampsholkar eller på återvinningscentralen. Du kan även lämna detta i EL:IN-skåpen.

- **Värmeljuskoppar sorteras som metall på återvinningscentralen (ÅVC).** Mys gärna med värmeljus men sortera dem rätt!

- **Skinkspad och fett** ska inte hällas ut i avloppet, det stelnar snabbt och kan sätta igen dina ledningar. Hantera olja, fett och skinkspad precis som övriga större mängder fett, håll det i en tät brännbar förpackning och släng det i soporna. Använd den praktiska miljötratten som du enkelt skruvar fast på en PET-flaska. Har du mindre mängder fett kan du torka upp det med hushållspapper som slängs i de brännbara soporna.

- **Aluminiumfolie, folieformar och ischokladformar, konservburkar och andra metallförpackningar** lämnas på återvinningsstationen.

KLIPP UT OCH SPARA

GIRONET

På www.gironet.se kan du ta del av driftinformation samt de senaste nyheterna om GIRONET.

Spridningsnätverket i Lannavaara är samförlagt med Vattenfalls byggsäsong 2016/2017. Det som kvarstår att göra innan driftsättning är att få fram stamfiber till Lannavaara. Det kommer att ske under byggsäsongen 2018.

Det nya stadsnätet växer

Under 2017 har flera byggområden för Kiruna kommuns nya stadsnät Gironet färdigställts och användarna har börjat koppla upp sig.

Text: Moa Strålberg | Foto: Tomas Utsi

I dag har Gironet omkring 1200 aktiva kunder och inom den närmaste tiden kommer ytterligare omkring tusen kunder i stadskärnan kunna beställa tjänster i Gironet. Utbyggnaden har även hunnit nå en del byar. Kaalasjärvi och Puoltsa är uppkopplade och i bland annat Jukkasjärvi, Svappavaara, Vittangi och Karesuando flyttas 500 kunder över till Gironet från det gamla stadsnätet.

Det sker även samförläggningar i Lannavaara, Piilijärvi, Parakka, Masugnsbyn och nordvästra delen av Laxforsen. Samförläggningarna görs i och med Vattenfall och Jukkasjärvi sockens belyningsförenings utbyte av elkablar. Där de gräver lägger Gironet ned rör som kan användas för fiberinstallation i framtiden.

– Samförläggning är ett kostnadseffektivt sätt för oss att förbereda för kommande utbyggnad av Gironet. Det gör att vi kan bygga till fler byar framöver, säger Daniel Flemström IT-chef på Kiruna kommun.

Kommunen satsar på att bygga ut fiber till så stor del av kommunen som möjligt och när nästa barmarkssäsong är här kommer Gironet att dras till fler områden.

– I dagsläget är det inte helt klart vart Gironet kommer dras. Vi arbetar och anpassar

Daniel Flemström, IT-chef, Kiruna kommun

kontinuerligt utbyggnadsplanen för glesbygd utifrån samförläggningar, bidragsansökningar via Jordbruksverket och samråd med landsbygdssamordnare. Via till exempel en samförläggning kan det bli möjligt för oss att bygga ut fibernätet på fler ställen och bidrag från Jordbruksverket kan så klart skapa nya möjligheter, säger Daniel Flemström.

I alla områden där det är tekniskt möjligt och ekonomiskt försvarbart kommer Kiruna kommun att anlägga fiber. I de mer problematiska områdena kan det komma att bli andra lösningar, projektgruppen tittar bland annat på AirFibre som kan komma att bli aktuellt i framtiden. ■

Camelia Kamal är projektanställd vid kommunikationsavdelningen på Kiruna kommun. Hon har bott i Kiruna i två år. Här är hennes historia om hur hon fått nya vänner i Kiruna och några tips till den som vill få nya vänner.

Texten är skriven på engelska för att så många som möjligt ska kunna ta del av den.

How to get awesome new friends in Kiruna

Camelia Kamal is a project employee at Communications at Kiruna Municipality. She has lived in Kiruna for two years. Here's her story on how she made friends in Kiruna.

32 year old Amsale from Ethiopia migrated to Sweden six months ago. Amsale anxiously waits for a decision on her asylum claim to be able to continue her life journey here. When I met her in Café Metropol, I asked her, "How many friends do you have in Kiruna?" She replied, "I know some nice people but I don't think we are close enough to call them my friends."

It is not only Amsale who has been going through such situations. Many foreigners have the same problem. I remember my own experience and it was almost the same as the one Amsale is facing now.

When I came to Sweden, one of my journalist friend told me:

"Camelia, you should remember that in many other countries you just need to go out on the street and start talking with strangers. But here it does not work in that way. It is just not a part of our culture to meet people in that "bizarre" way. In fact, it is often perceived as kind of weird starting to talk to someone on the street that is totally unfamiliar. But if you say hello and are nice to people, then they will also start saying hello back to you. And if you find someone with a dog then be nice to the dog as well. This is the way to make friends here in Sweden."

I followed my friend's advice and I must say it really helped me to meet new people here. I

wanted to meet people with a background in filming or at least someone who has an interest in film because I used to write about film and photography. In a Facebook group called "Filmarbetare i Norr" I found a very nice family and today they are some of my closest friends.

Here are my tips on what you should think about when you want to make friends in Kiruna:

- It is very important to respect each other's cultural differences, views, social atmosphere, lifestyle, norms, rituals and customs.
- The easiest way to talk to people in Kiruna is to every now and then visit a place like Café Metropol, the library, Sporthallen, Folkets Hus and so on. In these places different kinds of activities are often arranged and some activities are aimed to help foreigners to make friends.

I hope that this post gives you good ideas on how to meet new people. I can assure you that you are going to have some awesome new friends for life.

*Best regards
Camelia Kamal*

"It is very important to respect each other's cultural differences, views, social atmosphere and life style, norms, rituals and customs, and I never forget that."

Tänk på barnen - skippa tomgångskörningen i vinter

KOM IHÅG!
MAX 1 MINUT
TOMGÅNGS-
KÖRNING

■ **Under vintern är det lätt att tänka** att det är smart att starta bilen först så att den blir lite varm och sedan börja rensa rutorna från snö och is. Att bilen mår bäst av att bli varm innan man ska köra iväg är en gammal sanning som tyvärr lever kvar. Det bästa för både miljön och motorn är att sopa av bilen och skrapa rutorna först innan du startar bilen.

Tyvärr finns det många som även lämnar bilen på tomgång när de lämnar och hämtar barn på förskola och skola. Det är såklart extra onödigt eftersom barn är ännu känsligare än vuxna för avgaser.

I **Kiruna kommun** är det tillåtet med tomgångskörning max en minut inom detaljplanlagt område, det vill säga i Kiruna C, inklusive Tuolluvaara, Svappavaara, Jukkasjärvi, Vittangi, Karesuando, Abisko, Björkliden och Katterjokk-Riksgränsen. Kartor över dessa områden finns i "Lokala föreskrifter för att skydda människors hälsa och miljön" som finns här: www.kiruna.se/Kommun/Kommun-politik/Styrdokument/Lokala-foreskrifter/

Text: Heléna Söderlund, källa: Trafikverket och Vi bilägare

Det bästa för både miljön och motorn är att sopa av bilen och skrapa rutorna först innan du startar bilen.

Ny hållplats för flygbussen

■ **Från och med 1 december kommer flygbussen att starta från ny hållplats på Adolf Hedinsvägen**, (Hållplatsen ligger mellan cirkulationsplats Hjalmar Lundbohmsvägen-Adolf Hedinsvägen och trafikljusen Adolf Hedins-Föreningsgatan. Hållplatsen är skyltad med flygbusskylt och kommer inom kort att skyltas med namnet Ripan. Nya linjesträckningen gäller fr o m 1 december 2017.

Flygbussen trafikerar:

Ripan - Polisstation - Stadshuset - Kvantum - Coop - Flygplatsen
Flygplatsen - Hotell E10 - Stadshuset - Polisstation - Ripan
Bussen avgår cirka 30 minuter efter flygets ankomst.

Biljettpreis: Vuxen 110 SEK/person, barn/ungdom upp till och med 16 år: 55 SEK/person. Biljetter köps ombord på bussen med kontanter eller betalkort. Busskortet "Kirunakortet" gäller ej på flygbussen.

Du hittar tidtabell och karta på www.kiruna.se Trevlig resa!

Hej! Här på sidan intill ser du en skidkarta för de preparerade skidspår som nu finns i Kiruna C. Trevlig åkning!

Böcker - gratis

■ Nu börjar vi flyttstäda i Kiruna Stadshus. Utanför kultur- och utbildningsförvaltningens kansli på stadshuset finns ett bord med böcker. Intresserad? Välkommen att hämta! Obs! Var vänlig och ta bara ett exemplar av varje titel, så räcker det till så många som möjligt.

Jan, Lennart, Moa och Clara visar runt i stadshuset, fyra söndagar i februari.

Rundvisningar i stadshuset

■ **Intresset för vårt nuvarande stadshus "Igloo"** är stort, både bland oss som bor här och besökare utifrån. Detta fick vi erfara när stadshuset hade söndagsöppet i somras. Eftersom stadshuset ska stängas under hösten 2018 ges nu kommuninvånarna möjlighet att besöka stadshuset under den sista vintern och då också få en rundvisning av stadshuset. Visningen omfattar stadshusets historia, arkitektur och konst samt även lite om stadsomvandlingen. De som visar runt är kultursekreteraren Lennart Lantto, kommunantikvarien Clara Nyström, kommunikatören Moa Strållberg och enhetschefen Jan Viinikainen.

Var? Kiruna stadshus

När? 4 februari, 11 februari, 18 februari och 25 februari 2018, klockan 13.00 och 15.00 vid varje tillfälle

Biljetter: Biljetter finns att hämta i kommunens växel efter den 20 januari.

OBS! Begränsat antal platser per guidning.

Längdskidor Kiruna C 2017

KLIPP UT OCH SPARA!

- Luossavaaraspåret 6000 meter - Belyst
- Hundspåret 4000 meter
- Hundspåret 8000 meter
- Matojärvi 2200 meter - Belyst
- Matojärvi 2800 meter - Belyst
- Matojärvi 3500 meter - Belyst
- Anslutningsspår
- Jägarspåret 3300 meter - Belyst
- Jägarspåret 5000 meter
- Jägarspåret 12 000 meter
- Lombolospåret 2500 meter - Belyst
- Lombolospåret 4200 meter - Belyst
- Lombolospåret 6600 meter - Belyst
- Lombolospåret 8700 meter - Belyst
- Ahlströmsspåret 9500 meter - Ideellt spåret
- Tuolluvaaraspåret 3200 meter - Belyst
- Ny byggnation av E10
- Skoterleder

Obs!
Promenera inte i skidspåren!

En ögonblicksbild från Högalidskolans personalrum i början på 70-talet. Olle Söderblom var skolans första rektor, mycket engagerad och satte sin prägel på skolan. Olle Söderblom gick bort 2016.

HÖGALIDSKOLAN
50 ÅR. HIPPI HIPPI
HURRA!

BYGGDES AV ANDRASORTERINGENS TEGEL

Högalidskolan byggdes 1967 av arkitektfirman Arton & Utzon från Helsingborg som vann den utlysta arkitekttävlingen. Den norske arkitekten Jörgen Michelsen kom att rita skolan och gjorde detta tillsammans med Olle Söderblom som var skolans första rektor. Olle var en mycket engagerad rektor med sinne för estetik och hade stort inflytande över skolans utformning. Skolan är byggd av bland annat andrasorteringstegel från Höganäs, betong och solid furu. Jörgen Michelsen och Olle Söderblom valde andrasorteringstegel för att väggarna skulle bli mer levande. Färgsättningen är mycket medvetet hållen i blått, rött, gult och orange.

Sammanställt av Elisabeth Zachrisson

Högalidskolan 50 år!

1967 invigdes Högalidskolan i Kiruna. I oktober var det dags att uppmärksamma skolans första halvsekel. Det blev en intensiv jubileumsvecka som avslutades med ett öppet hus och en jubileumsfest.

Jubileumsveckan var intensiv och på fredagen innan höstlovet bjöds eleverna på musikkavalkad från 1967 och framåt i rasthallen av Högalid elever i samarbete med musikesteterna på Hjalmar Lundbohmskolan. Dennis Kalla, tidigare elev på skolan, gjorde två bejublade framträdanden. En mycket uppskattad presentation och autografstund bjöd freestyleåkaren Rasmus Johansson på under dagen.

– Årskurs 9 stod som värdar och det var så roligt att se de äldre eleverna ta hand om de små. Dagen avslutades med en regnbågstårta som serverades i rasthallen, berättar rektorn Katarina Wedegren.

Lördagens öppet hus blev välbesökt med många kära återseenden av både personal och elever som inte längre bor kvar i Kiruna. Spännande intervjuer från scenen med både tidigare och nu verksamma lärare gav historiska återblickar. Kirunakonstnären Jan Vajstedt, som har två av sina verk hängande på skolan berättade om dessa.

Kvällens jubileumsfest gick av stapeln i stadshuset och hela 158 gäster deltog. Det blev en mycket trevlig tillställning. Tidigare SVT-profilen Katarina Hultling höll ihop hela lördagen på ett mycket uppskattat och professionellt sätt.

Text: Katarina Wedegren

Festligt på skolan under Högalidskolans jubileumsvecka.

Annika Söderblom - dotter till Högalidskolans första rektor Olle Söderblom berättar om sin pappas starka känslor för Högalidskolan. Här intervjuad av kvällens konferencier Katarina Hultling.

Foto: Carina Lidberg och Katarina Wedegren